

קחו אנשים אלה

— ויריבוו הבריטיים, "קרוז-טנק" 9-A שקדם ל"קרוסידר" ו"טנקי-הרגלים" של אז (קלים בהרבה מן המושגים שנתגבשו בשלב מאוחר-יותר של המלחמה) ה"מטילדה" וה"ולנטיין", שהראשונים התחילו נכנסים או לשירות ביחידות-השריון שבזירה זו. סוגים אלה של טנקים בריטיים עלו בטיבם על הטנק האיטלקי, בעיקר תודות לתוחם ה"דו-ליט" ראון", (בן 39 מ"מ) שהגנו טוב מהתוחם בן ה-37 מ"מ האיטלקי. אכן, גם לכלים הבריטיים האלה היו תקלות טכניות רבות, ואילו כשהגיעו הגרמנים ללוב נאלצו הבריטים להתמודד עם ה"פנצר סימן-3" (Mark 3), לפי כינויו המקובל בפי הבריטים) וה"פנצר סימן-4", שהיו חמושים בתותחים בני 50 מ"מ ואח"כ גם בני 75 מ"מ. ליחידתו של המחבר היו כבר באותה עת טנקים קלים מטיפוס "גנרל סטיוארט" (לפי כינוי-מתבדח בריטי — "הוני" דהיינו "מותק שלי"), מתוצרת ארה"ב, בעלי תוחם בן 37 מ"מ; ובשלב מאוחר יותר של הקרבות — טנקים הרבה יותר כבדים ("בינוניים") מטיפוס "גנרל גרנט", אמרי-קאיים, אף הם חמושים בתוחם 37 מ"מ בצריח ובתוחם 75 מ"מ בתובה. תותח-תובה זה כמעט ומ-שולל היה יכולת של צידוד, ובהיותו קבוע במקום נמוך ברכב, הייבשה הפעלתו חשיפת הטנק כולו. אחד הפעלים החוזרים-ונשנים בספר במקורו באנגלית הוא הפעל "To Ouigun" — משמע "להיות בעל תוחם עדיף". כמעט בכל שנותיה של "המלחמה במדבר" היו הגרמנים חמושים בתוחם טוב יותר, ותותחיהם פגעו תכופות ביריביהם מטוחים בהם לא יכלו הם עצמם להיפגע ע"י הללו; כמובן כושר-הדירתי פגזיהם היה עדיף והם גרמו לטנקי-היריב נזק רב יותר.

"קחו אנשים אלה לכם לדוגמה" — זהו הפסוק (מדברי פריקלס, איש-אתונה, בספרו לנופלים בקרב בוח הראשונים של מלחמת-פלופונס), אשר המחבר נטיו כשם לספר *). הספר עצמו הוא סיפור-מלחמה על קרבות-טנקים במדבר המערבי בשנים 1940 עד 1943. המחבר, סיריל ג'ולי, כיום קולונל-לויטננט בצבא הבריטי, משתמש בצורה של סיפור זכרונות כדי לתאר עובדות ומעשים וכדי להביע דעותיו והערכותיו. השמות הפרטיים שבספר — בדויים. גדודי-השריון בו אירעו הדברים מכונה "הגדוד". שמות המקומות, הקרבות, הבריגדות והדיביזיה הם השמות האמתיים. הדיביזיה היא הדיביזיה-המשוררת שכתבה "עכברי-המדבר".

המספר, המרצה את דבריו בגוף-ראשון, היה בת-קופה האמורה תחילה מפקד מחלקת-טנקים, ואח"כ בזה אחר זה שליש וקצין-מבצעים גדודי, מפקד פלוגת-טנקים, ולבסוף — קצין-אג"ם בחטיבת שריון. גבורי הספר הם אנשי צות הטנק של המספר, המ"מים ששירתו עמו, ואחרון-אחרון חשוב — מפקדו וידידו של המספר, שבתחילת הסיפור הגו מ"פ, ואחרי כן מג"ד ביחידת-הטנקים. מג"ד זה מצטיין באומץ-לב ובהגיון בריא. תוך כדי מהלך הסיפור רואים אנו, כיצד לומד המג"ד להקיש את ההיקשים הנכונים מן הנסיון הרב שצבר בינתים. גם ברעיה-הקרב הקשים ביותר מתבלטת אישיות רגילה מתוך דמות-החיל שלו, אישיות רגישה והוגה. הטנקים אשר התמודדו ב"סיבוב-הראשון" של מערכות-מדבר-לוב היו הטנק האיטלקי M-13 מזה

* Take These Men — מאת קולונל-לויט' סיריל ג'ולי. עומד להופיע בקרוכ בתרגום עברי בהוצאת "מערכות".

האמיצה של צוטי הטנקים הבריטיים וקציניהם, ואת כשלון השריון הבריטי הוא מייחס לשני גורמים —

א. תותחי הטנקים הגרמניים עלו בטיבם על תותחי הטנקים הבריטיים, ולא זו בלבד שהבריטיים שלחו את יחידותיהם לקרב עם כלים בלתי-מתאימים, אלא שקציני-המטה שלהם לא הבחינו במשגה זה בעוד-מועד, ולא הזדרזו לתקן את המעוות.

ב. בעוד שהבריטים הפעילו בריגדות-שריון, בנפח רד ובמפוצל — לחמו הגרמנים בדיביזיות ויש ואף בריכוז של עצמת-קורפוס.

כשהבריטים תקפו בכוח של כמה בריגדות — נבלמו והוכו על-ידי שתי דיביזיות-שריון, ה-15 וה-21; וכשהתגוננו — היו לעתים שוב יחסי-הכוחות בריגדה בריטית אחת מול התקפה מרוכזת ומתואמת של ה-*D.A.K.* — ה-*קורפוס-האפריקאי הגרמני* כולו. התקפה גרמנית כזו התנהלה פחות או יותר לפי קו-פעולה המתואר להלן: — דיביזיות רגלים ממונעת ואתה תותחים נ"ט רבים, היתה מקימה "בסיס-מוצק"; דיביזיות-שריון אחת תקפה את הבריטים חזיתית — ובה-בשעה ניסתה דיביזיות השריון השנייה לאכזר את האגף הבריטי, ומשאיכנה אותו הלהמה בו.

נוסף לשני גורמים מכריעים אלה הצטיינו הגרמנים ב"להטוטנים" האופייניים, בשביל טקטיקנים טובים; ובאלה גרמו למחבר ולחבריו צרות רבות. הגרמנים, לפני הבריטים, החלו מפעילים טנקים ותותחים נ"ט גרורים במשולב. המספר מצוייר בפנינו כיצד הופיעה יחידה, בת כתרסר טנקים גרמניים, מול גדוד-שריון בריטי — ותוך כדי ניהול קרב-השהייה משכה את הגדוד בשלמותו לתוך מארב תותחים נ"ט.

בהזדמנות אחרת גילה גדוד בריטי, בטוח 2500 מטר בקירוב, שיירה של משאיות עם אבטחת טנקים בעצמה של מחלקה אחת בערך. הבריטים "קפצו" על ההזדמנות — ונעו להתקפה. לרוע-מזלם היה זה פתיון גרמני, ובטוח של 1500 מ' מן המשאיות נתקלו במסך של תותחים נ"ט מחופרים ומוסוים. לאחר שתותחי הגרמנים היכו בגדוד הבריטי, תקפו אותו הטנקים הגרמניים וחילצו את התותחים הנ"ט שלהם.

הגרמנים השכילו לנצל תותחים נ"ט גם בלילה. לאחר יום-קרב, כשהתכנסו הבריטים לחניון-לילה,

המספר-עצמו השתתף בקרבות לעשרות, הכיר חיילים רבים, ועברו עליו הרפתקאות לרוב. את כל אלה מתאר הוא בלשון פשוטה וברורה. תחילה נטל חלק במתקפה הבריטית הראשונה במדבר, בשלהי שנת 1940, בפיקודו של הגנרל וייל. מסע זה נסתיים בכיבוש קירנאיקה כולה על ידי הבריטים, ובשביית מרבית גייסות האיטלקים שבזירה. הגורם שהכריע בו היתה רוח-הלחימה של הבריטים — והעדר של רוח כזו אצל האיטלקים. בקרב היחידי בו לחמו האיטלקים במסע-מלחמה זה בעקשנות, הוא קרב ב-*בדא-פוס* (מדרום לבנג'וז), הם כמעט וניצחו. לו היו נלחמים כך קודם ליד סולום או ליד טוברוק — היו אולי בולמים שם את התקדמות הבריטים.

באביב 1941 הופיע בלוב הגנרל הגרמני רומל, ועמו ה"פנצרים" הגרמניים. הבריטים דיללו באותה תקופה את כוחותיהם בלוב כדי לשלוח עזרה ליון. נוסף לכך, הם טרם התגברו על התקלות הטכניות אשר נתגלו בטנקים שלהם כבר במערכה הקודמת. רומל ניצל את המצב — ותקף. התוצאה היתה: מפלה ניצחת לבריטים, שנסוגו עתה בחלקם לתוך טוברוק, אשר כותרה ע"י כוחות ה"ציר", ובעיקרם אל גבול מצרים. המספר, שהשתתף בקרבות אלה, מתאר כיצד איבדה יחידתו את רוב הטנקים, כולל הטנק-שלו-עצמו. הוא עצמו, עם שנים מאנשי צותו, הצליח להגיע לטוברוק במסע רגלי, שנמשך לילות אחדים.

במערכות הבאות שימש המספר כמ"פ טנקים, ובתור כזה מתאר הוא את חלקו, וחלקה של יחידתו, במבצע "קרדום-הקרב" שבראשית קיץ 1941, וב-מבצע "קרוסידר", בנובמבר-דצמבר אותה שנה, שבמרכזו עמדו קרבות סיד-ריוג (מדרום לטוברוק) הקשים ורבי-האבידות שהביאו לידי חילוץ טוברוק ממצור, ולידי נצחון חלקי על רומל.

בהפתח מתקפה גרמנית-איטלקית מחודשת (מאי-יוני 1942) לחם השריון הבריטי בקרבות רבים, שלשיאם הגיעו בקרבות "גייטסברידיג", המתוארים בספר בבהירות; ובהתנגשויות תכופות (ולעתים — מבלבלות) אלו איבדו הבריטים טנקים לרוב. כתוצאה מכך, הצליח ה"קורפוס האפריקאי" המשוררין הגרמני לשטוף את הארמיה-השמינית הבריטית ול-התקדם מגזלה ועד אל-עלמין, המספר עצמו נפצע, נמלט פעמים אחדות מתוך טנק בוער, איבד את רוב הטנקים שבפלוגתו, וראה בנפול טובי המ"מים שלו. על-אף המפלה, משבח המחבר את לחימתם

הקיפום הגרמנים והציבו את התותחים הנ"ט שלהם בטוח 500 מטר בערך, מתוך כונה להלום עם שחר. למזלם של הבריטים גילה המג"ד שלהם ערנות ותבונה — בהפעילו פטרולים רגליים, אשר הרגישו בתכונה מסביבם — והוא פרץ מתוך המלכודת בעוד לילה.

בפרקים האחרונים של הספר משמש המספר כקצין אג"ם של חטיבת שריון. הוא מתאר ברפרוף את קרבי-הבלימה המוצלח ליד עלם-אל-חלפה (סוף אוגוסט — ראשית ספטמבר 1942) ואח"כ את ההבקעה במערכת אל-עלמין ואת הרדיפה מאל-עלמין דרך לוב כולה ועד אל קומאראת ולתוך תוניסיה. מבלי שהמחבר נכנס לתיאור אישיותו של המפקד החדש של הארמיה-השמינית, דהיינו — גנרל מונט-גומרי, מודגשת ההשפעה העצומה שהיתה להופעתו. עם קבלתו את הפיקוד, אסף מונטגומרי את כל המפקדים, ממג"ד ומעלה, הסביר להם כיצד יכה

את הגרמנים, ונסך בהם תחושת בטחון. את תכניות הנסיגה, שהיו מונחות בתיקי המטות השונים, פקד לשרוף. מונטגומרי אמנם תקף כשלושתו כוח עדיף, אולם הוא השכיל לנצל את כוחותיו — וכן את שגיאת האויב: את נטיותו של זה לחזור על טכניקתו לאחר שהצליחו בעבר. מונטגומרי המריץ את המפקדים שנתחת פיקודו להיות בעלי יזמה רבה ככל-האפשר בקרב.

ספר זה הוא ספרו של קצין-לוחם שראה הרבה ועברו עליו נסיונות הרבה והוא יודע כיצד למסור את קורותיו אלה בשפה ברורה ורווית נימה אנושית; ותוך כדי-כך נמצא הוא מלמד אותנו פרק נכבד במציאות הטקטית של מבצעי-שריון במדבר. כל מי שרוצה להכיר ולדעת כיצד לחמו אנשים בתוך טנקים במדבר המערבי, במלחמת-העולם השנייה — ימצא בספר זה לא רק ענין רב אלא אף מקור-ידיעה מאלף.

הדים

בלי צבא. מקובל חזק — איאפשר

פרשת-ויכוח ערה (ושמא — גורלית?) נתעוררה בעקבות הרצאותיו הנודעות, בשלהי השנה שעברה, של מיי-שהיה שגריר ארה"ב במוסקבה, ג'ורג' קנאן. בשאלת היחסים בין שני ה"גושים" ואפשרויות "ני" תוק המגע-העיון" ביניהם באזור מרכז-אירופה. בויכוח זה קבע לעצמו מקום בולט ספרו "עצמה ודיפלומטיה" של מי שכהן כשר-החיצון בימי הנשיא טרומן בשנות מלחמת-קוריאה). הלא הוא ד"ר צ'ייסון, המקובל גם-הוא כאחד הגדולים שבמערכות מדיניות-החוץ האמריקאית (והוא אף אחד השנואים ביותר על מרבית המפלגה הרפובליקנית — השליטה כיום בממשלת ארה"ב). אין הספר מבטא, כמובן, את קו-מדיניותה של המפלגה הדמוקרטית (אם אמנם ישנו קו אחיד כזה בנמצא...); אדרבא, כמה מהנחיותיו עלולות להראות כאפיקורסיות בעיני לא-מעטים מעמודי-התוך שלה. אך הוא משמיע ברבים דעות והערכות של איש רב-נסיון, רחב-אופקים ומעיון חשוב. אחת ההפתעות שבספר היתה, בשביל לא-מעטים, התנגדותו הנמרצת לתפיסת "ניתוק-המגע" הנ"ל, לו הטיף קנאן (אשר בשעתו שימש כ"מרכז תכנון-המדיניות" במחלקת-המדינה של ארה"ב, בימי היות צ'ייסון "מוכיר-המדינה"). אך יתכן כי יסודי יותר — ובדייקימא יותר — הנו ערכה של אותה

פיסקה בספרו, אשר קבעה את עמדתו בסוגית מגמות-חימושן של "בעלות-הברית המערביות"; שכן ניתן בפיסקה זו ניסוח נמרץ ועקבי ביותר למשאלות, שהושמעו ע"י אחדים מהוגי-הדעות הצבאיים העיקריים של בריטניה, (ואשר מצאו להן הד גם בקרב אנשי-הצבא, ופרשנים-צבאיים, בארה"ב עצמה). והרי ניסוח-הוא, התמציתי:

תהיה זו טעות הרת-שואה אם נגדיל את העצמה-הגרעינית המצויה בתוך אירופה, כחלק מקו-המדיניות הנוכחי שלנו להגדיל את מידת השענו-תנו הצבאית על כלי-זיון גרעיניים; שאם נעשה כן, נגרס לכך, כי תתמדנה הסכנה והאימה אשר בחיים מתחת לחרב-דמוקלט. ...תפתח-ההצלה יימצא בכך, שבעלות-הברית תפתחנה כוחות ב"נוסח-המקובל", בעצמה, שתתן להם את היכולת להגן על אירופה בפני התקפה ע"י כוחות "בנוסח-המקובל" אשר לאויב.

בנידון כך, הרי נמצא מיי-שהיה מיניסטר-החוץ של ארה"ב מגיע למסקנה הדומה לזו של פרופ' בלקט מבריטניה (ושל מומחים צבאיים בריטיים הרחוקים בשאר תפיסותיהם מרחק-רב מפרופ' בלקט), בדבריו המתפרסמים בחלק אחר של חוברת "מערכות" זו.